
HALFJAARRAPPORT 2023

ONTWIKKELINGEN AQUON

INHOUD

1. Managementsamenvatting	3
2. Programmaverantwoording	5
3. Ontwikkelingen AQUON eerste halfjaar 2023	7
4. Kengetallen strategische koers en bedrijfsfunctioneren	9
4.1 Klanten en ketenpartnerschap	9
4.2 Financieel	11
4.3 Bedrijfsprocessen	11
4.4 Bedrijfsvoering	11
4.5 Duurzaamheid	13
5. Voortgang eerste programma: laboratoriumactiviteiten	15
5.1 Servicebureau	15
5.2 Monsternamen & logistiek	16
5.3 Chemie	16
5.4 Hydrobiologie	17
5.5 Vraagontwikkeling, innovatie en advies	18
5.6 Gerealiseerde productie	19
5.7 Financiële voortgang eerste programma: Laboratoriumactiviteiten	21
5.8 Jaarverwachting laboratoriumactiviteiten	23
5.9 Investerings	24
6. Voortgang tweede programma: eigenaarsdeel	26
6.1 Financiële voortgang tweede programma: Eigenaarsdeel	26
6.2 Balans per 30 juni 2023	27
7. Risico en fraudeparagraaf	28
 BIJLAGE A. Pro-forma berekening afrekenen met opdrachtgevers	 33

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt een samenvatting gegeven van de ontwikkelingen en behaalde resultaten over het eerste halfjaar van 2023. Hoofdstuk 2 staat in het teken van de programmaverantwoording.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op ontwikkeling van AQUON.

In hoofdstuk 4 staan de componenten van de strategische koers, het bedrijfsfunctioneren en de manier waarop hier op basis van KPI's over geoordeeld en op gestuurd kan worden.

In hoofdstuk 5 wordt een toelichting gegeven op de voortgang van de laboratoriumactiviteiten. In dit hoofdstuk wordt ook ingegaan op de productie en de benodigde financiële middelen.

Hoofdstuk 6 bevat de voortgang van het tweede programma, het eigenaarsdeel en de balanspositie van AQUON (totaal) per 30 juni 2023.

Afsluitend staan in hoofdstuk 7 de risico's en bijbehorende beheersmaatregelen weergegeven.

1. MANAGEMENTSAMENVATTING

Voor u ligt de halfjaarrapportage van AQUON, opgesteld door de directie van AQUON. De directie informeert hiermee haar bestuur over de ontwikkelingen van AQUON in het eerste halfjaar 2023 en de verwachtingen voor het gehele jaar. In onderstaande samenvatting geschiedt dat op hoofdlijnen, in de rapportage wordt nadere toelichting gegeven.

ONTWIKKELINGEN, KANSEN EN UITDAGINGEN

AQUON ligt goed op koers in het realiseren van haar strategische opgaven en doelstellingen. De afgelopen 7 jaren is AQUON sterk gegroeid en is de organisatie op deze grotere omvang aangepast. De nieuwbouw in Houten ligt zowel in de tijd als financieel op schema. De ingebruikname van het nieuwe pand wordt in de tweede helft van 2024 voorzien. Met behoud van een platte en wendbare organisatie werkt AQUON aan het doorontwikkelen van haar organisatiestructuur, haar beheersingssystemen, haar cultuur en bevoegdhedenverdeling en haar leiderschap. Naast de reguliere monitoring is innovatie ingebed in de personeelsopbouw en -bezetting.

De meetvraag en de kosten liggen in lijn met de recent herziene begroting (juli 2023). Die herziening was ingegeven door de oorlog in Oekraïne, de daardoor gestegen inflatie en kostenstijging. Wij verwachten geen significante afwijkingen ten opzichte van de begroting.

De groei van de afgelopen jaren is sinds anderhalf jaar afgevlakt. Navraag bij de waterschappen leert dat dit geen bewuste keuze van onze waterschappen is. Het is eerder een onvoorzien effect van de inflatie- en kostenstijgingen in samenhang met de oorlog in Oekraïne. Mocht de groei-afvlakking doorzetten, dan zal AQUON daarop in kunnen spelen door gebruik te maken van haar relatief grote flexibele schil van uitbestedingen en tijdelijk personeel (in het bijzonder uitzendkrachten). Ook in de opdrachtenstroom voor innovatieve diensten ziet AQUON een afvlakking, in het bijzonder op het gebied van DNA-analyses. Vooral nog wordt onderbezetting die hierdoor ontstaat geaccepteerd voor deze veelbelovende technologie. Voorlichting over de nu al praktische toepassingsmogelijkheden wordt geïntensiveerd.

Tegelijkertijd ziet AQUON een sterk stijgende maatschappelijke aandacht voor waterkwaliteit. De waterschappen participeren meer in het debat over de achterliggende klimaat- en milieuontwikkelingen. De KRW-doelen voor 2027 lijken steeds minder haalbaar en opnieuw zijn verzilting en een mogelijk toekomstig watertekort onderwerpen in het nieuws. Ook thema's als PFAS, medicijnresten, microplastics, drugsafval en uitheemse soorten, waaronder rivierkreeften, zijn regelmatig in het nieuws. Naast haar waterkwantiteitopgaven neemt de Unie van Waterschappen op haar website expliciete standpunten in over onderwerpen zoals droogte en zoet water, stikstof, klimaatverandering, bodem- en bodemdaling, agrarische emissies, et cetera. Op al deze terreinen is AQUON betrokken in de rol van 'ogen en oren in het veld' en als 'ketenpartner voor innovatie en onderbouwd inzicht in de waterkwaliteit en biodiversiteit'.

AQUON kan, zonder afbreuk te doen aan de investering in medewerkers en de strategische personeelsplanning, het kostenniveau aanpassen door efficiencymaatregelen en de inzet van haar flexibele schil. Hierdoor blijft AQUON op koers met betrekking tot haar strategische lijnen van ketenpartnerschap, digitale transformatie, sensoren, e-DNA-methoden, alsmede verdere uitbreiding van de standaardmonitoring naar opkomende en milieuvreemde stoffen.

Op dit moment wordt de mogelijkheid tot het afschalen van het aantal COVID-bemonsteringen per week bekeken. Het doel daarbij is onnodige kosten zoveel mogelijk te beperken. Met het oog op de staande afspraken in de Bestuursovereenkomst zal in ILOW-verband over de mogelijkheden hiervoor nog nader overleg worden gepleegd.

CONCLUSIE

AQUON blijft op koers. Het eerste halfjaar van 2023 laat een bekend patroon van de productie zien. Door de eerder genomen efficiency maatregelen en de tijdige aanpassing van de inzet van de flexibele schil kan AQUON het kostenniveau aanpassen zonder afbreuk te doen aan de investering in medewerkers. De verwachting is dat voor geheel 2023 de prijs per verkooppunt op begroting uitkomt.

In onderstaande tabel worden de kerncijfers uit dit rapport samenvattend weergegeven.

AQUON 2023	Programma-begroting	Begrotings-wijziging 2023	Realisatie t/m juni 2023	Relatief verbruik begrotings-wijziging %	Verwachting 2023	Relatief verbruik begrotings-wijziging %
Meetvraag waterschappen (kVP)	16.460	16.520	7.283	44,1	16.439	100
COVID-bemonsteringen (kVP)	2.009	2.009	985	49,0	2.000	100
Totaal (kVP)	18.469	18.529	8.268	44,6	18.439	100
TOTALE LASTEN (k€)	34.592	37.409	17.249	46,1	36.117	97
Bijdrage derden (k€)	-300	-450	-169	37,5	-400	89
Renteopbrengsten			-74		-100	
TOTALE KOSTEN (k€)	34.292	36.959	17.007	46,0	35.617	96
Vennootschapsbelasting (k€)	4	4	40		75	
Bijdrage waterschappen (k€)	34.296	36.963	17.047	46,1	35.692	97
Resultaat	-	-			-	
Bijdrage waterschappen (k€)	34.296	36.963			35.692	97
Reguliere productie (ex. COVID) (k€)	30.374	33.045			31.774	96
COVID-bemonsteringen (k€)	3.918	3.918			3.918	100
Vennootschapsbelasting (k€)	4	4			75	-

2. PROGRAMMAVERANTWOORDING

In dit halfjaarverslag wordt verantwoording gegeven over het gebruik van de middelen in het afgelopen halfjaar, en inzicht gegeven in de benodigde middelen in het komende halfjaar. Het betreft de twee programma's waarin AQUON haar dienstverlening uitvoert.

PROGRAMMA LABORATORIUM

Het eerste programma bevat een weergave van de realisatie van de reguliere laboratorium-werkzaamheden.

Met een realisatie in de eerste zes maanden van 7,3 miljoen verkooppunten (exclusief COVID-bemonsteringen en derden) blijft de productie 5,9 procent achter ten opzichte van de begroting. Daarnaast zijn circa 1 miljoen verkooppunten voor COVID-bemonsteringen gerealiseerd.

Bij het opstellen van de begroting 2023 hadden de waterschappen hun totale reguliere jaarvraag ingeschat op 16,5 miljoen verkooppunten. Met 7,3 miljoen verkooppunten is het jaarprogramma van de waterschappen in de eerste 6 maanden voor ruim 44 procent gerealiseerd, terwijl de ervaring leert dat de vraag van de waterschappen in het tweede halfjaar altijd hoger ligt dan het eerste halfjaar. Na overleg met de waterschappen schat AQUON het vraagniveau van de waterschappen in het tweede halfjaar daarom voorzichtig in op 125 procent ten opzichte van het eerste halfjaar. Indien deze verwachting uitkomt, dan zal het vraagniveau voor de deelnemende waterschappen in 2023 uitkomen op circa 16,4 miljoen verkooppunten, wat nagenoeg gelijk is aan de hernieuwde opgave die eind 2022 door de waterschappen is verstrekt. De werkzaamheden voor de COVID-bemonsteringen zullen in omvang afnemen in verband met een door het RIVM gevraagde reductie van het aantal bemonsteringen per rwzi per week. Uitgangspunt daarbij is dat de contractafspraken inzake de te ontvangen vergoeding gerespecteerd worden en alle additionele kosten als gevolg van versnelde afbouw volledig vergoed zullen worden. Om deze reden zijn de verwachte opbrengsten conform contractafspraken opgenomen.

Als gevolg van de aanhoudende groei in de afgelopen jaren is ook het inkoopvolume fors toegenomen. Hierbij behoeft het borgen van rechtmatigheid op het gebied van inkopen structureel aandacht. Er lopen continu diverse (Europese) aanbestedingen en selectieprocedures. Om deze procedures zorgvuldig te kunnen uitvoeren wordt naast het inhuren van inkoopbegeleiding, veel interne capaciteit van specialisten gevraagd.

Nationale Rioolwatersurveillance (NRS)

Additioneel ten opzichte van de reguliere productie zijn de COVID-bemonsteringen. Bij het opstellen van de programmabegroting 2023 werd uitgegaan van het vijfmaal per week bemonsteren van alle zuiveringen. Hiermee is veiliggesteld dat per zuivering vier goede monsters per week aan het RIVM kunnen worden aangeleverd. Op basis hiervan zijn 2,0 miljoen verkooppunten opgenomen in de gewijzigde programmabegroting. Inmiddels is de pandemie overgegaan naar een epidemie. Dit betekent dat ook het Nationale Rioolwatersurveillance (NRS) in een nieuwe fase is beland. Op het moment van schrijven van dit stuk heeft AQUON het aantal bemonsteringen verlaagd van vijf naar vier monsters per week. Dit vooruitlopend op de gesprekken die momenteel gevoerd worden inzake verlaging van het aantal bemonsteringen.

Het RIVM heeft toestemming gekregen van het ministerie van VWS om op langere termijn het aantal monsters dat op COVID wordt geanalyseerd te reduceren tot maximaal 2 stuks per rwzi per week. Het bemonsteringsprogramma zal in de toekomst hierop worden geoptimaliseerd. Het doel daarbij is het beperken van onnodige kosten.

Programma Eigenaren

In het tweede programma worden de voortgang en de gemaakte kosten van het eigenaarsdeel AQUON verantwoord. De vermelde kosten in het programma eigenaren, betreffen de kosten overgenomen uit de businesscase Centralisatie AQUON (vastgesteld in maart 2020). Andere kosten zijn niet aan de orde. AQUON heeft de begrote eenmalige projectkosten uit het plan geëgaliseerd over de jaren 2021-2025. De totale kosten in dit tweede programma worden voor 2023 ingeschat op circa 707.000 euro. De bijdrage van de waterschappen is begroot op 1,355 miljoen euro. Het saldo zal worden toegevoegd aan de Bestemmingsreserve nieuwbouw.

Uitwerking kostenverdeling

In Bijlage A is een mogelijke uitwerking gegeven van de kostenverdeling tussen de negen opdrachtgevers.

Deze uitwerking is op basis van een inschatting van productiecijfers op jaarbasis. De verwachte totale kosten van de AQUON-organisatie voor de reguliere laboratoriumactiviteiten zijn in deze pro-forma berekening afgerond op 31,8 miljoen euro.

3. ONTWIKKELINGEN AQUON EERSTE HALFJAAR 2023

INLEIDING

Ook in 2023 is AQUON doorgegaan op de ingeslagen weg: Streven naar een efficiëntere workflow en gerichte aandacht voor organisatie en medewerkers om verdere ontwikkeling van AQUON te realiseren.

RESULTATEN EERSTE HALFJAAR 2023

Over het eerste halfjaar bedragen de totale kosten voor het laboratoriumdeel 17.000.000 euro en zijn daarmee 1.480.000 euro lager dan begroot. Het verschil van 8 procent kan, ondanks een stijgende inflatie, onder andere worden verklaard uit een circa 11,8 procent lagere productie ten opzichte van de begroting en door een groter aandeel intern te produceren waardoor er minder uitbestedingen zijn dan begroot.

VOORUITBLIK

Productie

AQUON verwacht in het tweede halfjaar een verhoudingsgewijs hogere productie ten opzichte van de realisatie in het eerste halfjaar. Dit leidt naar verwachting tot een reguliere productie die gelijk is aan de voor geheel 2023 begrote productie. De werkzaamheden voor de COVID-bemonsteringen zullen door het beperken van het aantal bemonsteringen per week circa 5 procent lager uitkomen dan begroot. Er zal minder productie worden uitbesteed ten opzichte van voorgaande jaren omdat meer in eigen beheer kan worden gerealiseerd. Ondanks de prijsstijgingen waarmee ook AQUON nog steeds geconfronteerd wordt, zal het kostenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 niet worden overschreden.

STRATEGIE

AQUON's strategie blijft leidend bij alles wat we doen. Wij werken samen, verantwoordelijk en professioneel. Samen met ons belangrijkste kapitaal: De medewerkers van AQUON, en samen met de waterschappen. AQUON heeft helderheid over de onderwerpen die dit tweede half jaar aandacht nodig hebben en waar sturing noodzakelijk is. Elke manager en zijn/haar team heeft duidelijk voor ogen wat de koers voor het tweede half jaar van 2023 is om de gewenste efficiency, kwaliteit en resultaat te behalen.

CENTRALISATIE

Op basis van het definitief ontwerp met maximale duurzaamheidsmaatregelen is door het Algemeen Bestuur op 4 juli 2022 een budget 44,9 miljoen euro voor de totale realisatie van de nieuwbouw vrijgegeven. Hiernaast is aan het dagelijks bestuur een mandaat verstrekt ter dekking van onvoorziene prijsstijgingen en risico's voor een bedrag van 5,2 miljoen euro. Het totale investeringsbudget heeft hierdoor een kredietplafond van 50,1 miljoen euro. Begin 2023 heeft definitieve gunning aan de uitvoerende partijen plaatsgevonden.

Hierbij is in een goed en constructief overleg tussen de diverse bestuurlijk gremia van AQUON een bedrag van 630.000 euro aangewend van de genoemde bestuurlijke ruimte van 5,2 miljoen euro.

Ten tijde van het opstellen van dit halfjaarrapport is de bouw van het nieuwe bedrijfsgebouw in volle gang. De voorziene oplevering van de nieuwbouw zal in augustus 2024 zijn, waarna de inrichting kan plaatsvinden.

In juni 2023 zijn leningovereenkomsten aangegaan voor een bedrag van 31,8 miljoen euro. Tezamen met de reeds afgesloten leningen is hiermee de rente voor de financiering van 85 procent van het verwachte investeringsbedrag vastgelegd.

De totale frictiekosten zijn in de businesscase begroot op een bedrag van 7,2 miljoen euro. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen frictie kosten personeel en overige eenmalige kosten. De frictiekosten voor personeel zijn vooreerst begroot op 3,3 miljoen euro. AQUON is momenteel bezig haar personele bezetting op de gewenste wijze te ontwikkelen door middel van een strategische personeelsplanning. Hierdoor wordt tevens gewerkt aan een sterke efficiënte organisatie bij de overgang naar één locatie. In de tweede helft van 2023 zal een nadere uitwerking van de benodigde frictiekosten personeel worden opgesteld.

Het bedrag van 3,9 miljoen euro, wat is gereserveerd voor de overige eenmalige kosten, zal worden aangewend voor zaken zoals boekwaarde verliezen bij de verkoop van de panden, kosten voor een change/cultuurprogramma en het verhuizen en installeren.

In de tweede helft van 2023 zal gestart worden met de verkoop van de panden in Leiden en Tiel.

4. KENGETALLEN STRATEGISCHE KOERS EN BEDRIJFSFUNCTIONEREN

In eerdere afspraken over de Planning & Control cyclus is bestuurlijk besloten om, aanvullend op de begrotingsuitnutting, kengetallen te ontwikkelen ter indicatie van de strategische koers en het bedrijfsfunctioneren. Dit betreft de onderwerpen Klanten en Ketenpartnerschap (1), Financiën (2), Bedrijfsprocessen (3) en Bedrijfsvoering (4). Deze kengetallen worden hieronder behandeld. Aangevuld met een vijfde onderwerp: Duurzaamheid (5). AQUON zal blijven werken aan het verder ontwikkelen van haar kengetallen om op transparante wijze het inzicht in het functioneren en de strategische koers verder te vergroten.

Het overall beeld dat met de kengetallen ontstaat, is dat AQUON in de eerste helft van 2023 zowel in haar functioneren als in de realisatie van haar strategie op koers ligt.

4.1 KLANTEN EN KETENPARTNERSCHAP

Aan de basis van het ketenpartnerschap staan mensen; zowel medewerkers van de waterschappen als medewerkers van AQUON, aangevuld met medewerkers van kennispartners, collega-bedrijven en leveranciers. Aan de ketensamenwerking wordt op diverse fronten steeds verder invulling gegeven. De technologische ontwikkelingen worden besproken in de expertgroepen. De vakinhoudelijke ontwikkelingen en de impact ervan in de keten worden hierin eveneens uitgewisseld. Uitbreiding van deze overleggroepen, ook voor sensormonitoring en e-DNA onderzoeken, leidt tot verdere kennisdeling en afstemming over dienstverlening in de keten. Bij veel innovatieprojecten participeert een groot aantal van de deelnemende waterschappen. Hierdoor wordt samenwerking uit de behoeften van de waterschappen en de uitvoering door AQUON, gezamenlijk ingevuld. In het verlengde van de samenwerking op het gebied van de COVID-bemonsteringen wordt samen met het RIVM en de andere waterschapslaboratoria gekeken naar de mogelijkheden van (betrokkenheid bij de) verdere verbreding van de onderzoekagenda voor afvalwater (microplastics, medicijnresten, microverontreinigingen en dergelijke).

De standaard werkzaamheden worden door AQUON in het laboratorium informatiemanagementsysteem (LIMS) geautomatiseerd gerapporteerd en in de vorm van verkooppunten doorbelast aan de opdrachtgevers. Niet-routinematige werkzaamheden worden handmatig in LIMS doorbelast. Essentieel in de strategie van AQUON is het streven om- waar mogelijk- efficiënt de werkzaamheden in pakketten onder te brengen in plaats van als individuele parameters op te voeren in het LIMS.

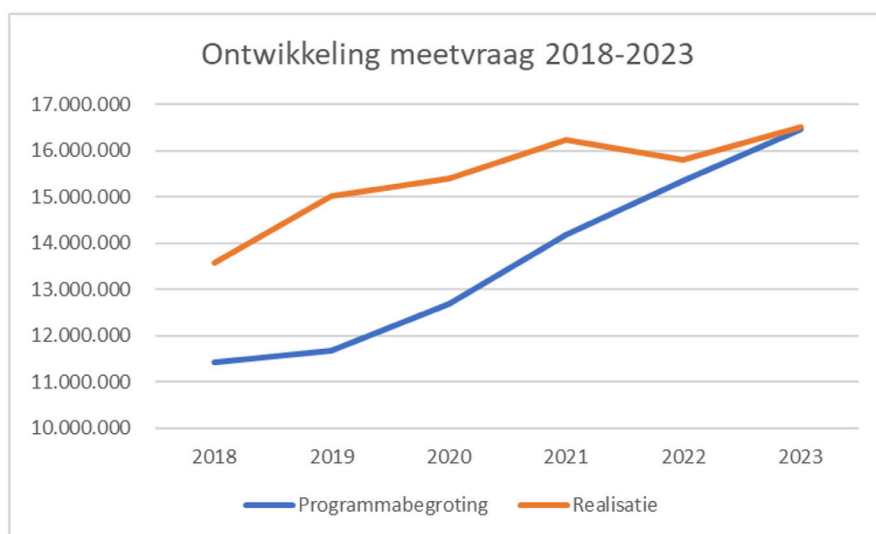
Klanten

AQUON is continue in beweging om haar waterschappen steeds beter te ondersteunen. Hiervoor hebben er in 2015, 2019 en 2022 klantonderzoeken plaatsgevonden. Daarmee is er voor AQUON een beeld gegeven op de vragen “Waar staat AQUON nu?” en “Op welke wijze kan de klantbeleving (verder) verbeterd worden?”. AQUON ziet overall een positieve stijging in de tevredenheid en haar toegevoegde waarde; waar AQUON hard voor werkt én aan blijft werken.

KPI KLANTEN	2015	2019	2022
Klanttevredenheid	5,9	6,9	7,2

Uit het laatste onderzoek is een prioriteitenmatrix van aandachtspunten voortgekomen op basis van het aangegeven belang door de waterschappen. Hier is AQUON mee aan de slag gegaan waarbij periodiek aan de waterschappen een update is gegeven van de voortgang. De belangrijkste aandachtspunten liggen in AQUON's in- en externe communicatieproces en levering van (management) rapportages. In reactie hierop heeft AQUON begin 2023 het dashboard “Inzicht meetvraag en productie” in Power BI beschikbaar gesteld voor de waterschappen. Een volgende ontwikkeling is het vervangen van de Voortgangsrapportages door een Power BI dashboard. In de tweede helft van 2023 zal een volgende enquête worden gehouden.

De ontwikkeling van de meetvraag wordt hieronder weergegeven. Vanaf 2020 is naast de afvlakking ook de verbetering van de voorspelling van de meetvraag te zien.

4.2 FINANCIËEL

KPI'S FINANCIËEL (begroting = 100)	2022 h1	2022	2023 h1	Verwachting 2023
Kostprijsniveau	100	100	101	98
Productieniveau (exclusief COVID)	88	103	88	100

In de eerste helft van 2023 komt het kostprijsniveau 1 procent hoger uit dan voor het hele jaar is begroot. De verwachting voor geheel 2023 is dat de kostprijs licht onder het niveau van de begrotingswijziging uitkomt, waarbij de verwachte prijs per verkooppunt zal uitkomen op 1,95 euro.

Het productieniveau geeft de afwijking tussen lineair begrote en de gerealiseerde productievraag weer. Omdat het tweede halfjaar altijd drukker is dan het eerste, is de verwachting dat het productieniveau over geheel 2023 nagenoeg op begroting zal uitkomen.

4.3 BEDRIJFSPROCESSEN

KPI'S BEDRIJFSPROCESSEN	2021	2022	2023 H1
Ringonderzoeken (% positieve uitslagen)	96	95	96
Klantvragen (aantal)	4.225	6.038	3.092
Klachten (aantal)	3	15	13

Het kwaliteitsniveau van AQUON ligt op een hoog niveau. Het aantal positieve uitslagen van ringonderzoeken ligt met 96 procent aanzienlijk boven de 90 procent, wat in de markt als een goed niveau wordt gezien. De Raad voor Accreditatie heeft AQUON begin dit jaar in haar jaarlijkse audit opnieuw positief beoordeeld.

Het afgelopen half jaar zijn in totaal 3.092 vragen geregistreerd en afgehandeld, hetgeen een indicatie is van AQUON's service-oriëntatie en intensiteit van externe communicatie. 13 van deze vragen betroffen geregistreerde en afgehandelde klachten. Vanaf 2023 is de manier van registreren van klachten aangepast nadat geconstateerd was dat in het verleden niet alle klachten als zodanig werden geregistreerd. De hoeveelheid klachten lijkt beperkt en is te laag om structureel verbeteronderwerpen uit te destilleren, terwijl er wel veel communicatie over plaatsvindt. De klachtenafhandeling wordt verbeterd door het klachtenoverzicht regelmatig te bespreken binnen de verschillende teams.

4.4 BEDRIJFSVOERING

AQUON zet ook in 2023 verdere stappen om te komen tot een flexibele en wendbare organisatie. AQUON constateert een afvlakking in de groei. Dit vraagt om wendbaarheid. Bijvoorbeeld door te werken met een flexibele schil van medewerkers die ingezet kunnen worden. Daarnaast blijft AQUON inzetten op het verder inrichten en stroomlijnen van processen.

AQUON is gestart met het ontwikkelen en inbedden van projectmatig en planmatig werken in de organisatie om op deze wijze in staat te zijn effectiever en efficiënter te kunnen werken. Knelpunt is het invullen van met name specialistische functies. Ook AQUON ervaart de krapte op de arbeidsmarkt.

Als gevolg van groei, uit- en doorstroom naar de waterschappen, heeft AQUON het eerste half jaar 30 vacatures uitgezet waarbij regelmatig meerdere medewerkers per vacature worden gezocht. Met name binnen het ICT-domein is er zorg vanwege uitstroom van medewerkers. AQUON voorziet daarom dat in het belang van de continuïteit van haar dienstverlening over moeten gaan tot (dure) externe inhuur.

De voorbereidingen van de centralisatie in Houten zijn in volle gang. Naast de bouw van het nieuwe pand betekent dit ook het voorbereiden van de medewerkers op de nieuwe fase. Er is een veranderprogramma gestart waarin alle medewerkers gaan participeren. Het is van belang om een gezamenlijke cultuur te stimuleren die het mogelijk maakt om al onze doelen te realiseren. Doelen van werkplezier, veiligheid, efficiënte productie en innovatie om zodoende een hoge kwaliteit van inzicht in waterkwaliteit te bieden aan onze waterschappen en overige klanten. Met het oog op dit veranderprogramma heeft AQUON besloten om nu af te zien van deelname aan het sectorgerichte MTO dat in oktober 2023 wordt gehouden en te zijner tijd een meer op de cultuur van de organisatie gericht onderzoek uit te voeren.

Tevens onderzoekt AQUON middels een Strategische Personeelsplanning (SPP) of haar personeelsbestand nog past bij het de manier van werken die AQUON voorstaat. Uitgangspunt is dat iedereen meedoet. Daar waar er geen match meer is tussen de werkwijze van AQUON en de medewerker zal op gepaste wijze afscheid worden genomen, onder andere door medewerkers te begeleiden naar ander werk.

In de komende periode zal er gewerkt worden aan het verbeteren van informatie beheer en de archiefvorming die daarbij nodig is. AQUON heeft de hiervoor benodigde expertise niet in huis en zal daarom gebruik maken van een gespecialiseerd bureau om hierin te ondersteunen.

4.4.1 PERSONEEL

Vaste bezetting

AQUON heeft op 30 juni 2023 203 medewerkers in dienst, wat overeenkomt met 186,5 fte. In vergelijking met 30 juni 2022 betreft dit een toename van 22 medewerkers (20,7 fte). In de periode juni 2022 – juni 2023 zijn er 29 nieuwe medewerkers in dienst gekomen, waarvan 7 medewerkers zijn overgenomen uit de flexibele schil. Er zijn 7 medewerkers uit dienst getreden.

De formatie en bezetting op 30 juni 2023 kan als volgt worden weergegeven:

PERSONEEL	Bezetting 30-06-2023		Bezetting 30-06-2022	
	fte	aantal medewerkers	fte	aantal medewerkers
Team				
Servicebureau	20,0	21	16,2	17
Chemie	66,8	74	62,5	70
Hydrobiologie	26,0	30	26,1	30
Monsternamen en Logistiek/Waterbodembodem advies	46,1	47	38,0	39
Bedrijfsvoering en Directie	27,6	31	23,0	25
Totaal	186,5	203	165,8	181

Naast de vaste personeelsbezetting huurt AQUON externe medewerkers in voor speciale expertise en/of ontbreken van capaciteit. We bewaken continu of inhuur noodzakelijk is en schalen af waar mogelijk. In onderstaande overzicht is de totale omvang van inhuur weergegeven op 30 juni 2023.

werkprocessen zijn geoptimaliseerd t.b.v. circulair werken, waarbij hergebruik en recyclen de norm worden.

- **Het welzijn en de gezondheid van de medewerkers:** Gezonde en tevreden medewerkers zijn duurzaam inzetbaar.

Ambitie: Werken bij AQUON betekent werken in een gezonde en veilige omgeving. Bij AQUON staat aandacht voor mens (medewerkers) en natuur centraal.

Een eerste concrete stap binnen duurzaamheid is de realisatie van de nieuwbouw in Houten inclusief extra duurzaamheidsmaatregelen.

In het eerste halfjaar van 2023 is een denktank gestart met de drie thema's. De denktank gaat aan de slag met de thema's. Hiertoe heeft de denktank zich opgesplitst in drie werkgroepen. De werkgroepen komen in het najaar bij elkaar om ideeën aangaande de drie thema's uit te werken.

Daarnaast heeft een werkgroep een eerste aanzet gegeven met duurzame emballage. Doel is om de materialen voor monsternamen in gewicht te verlagen en waar mogelijk recyclebaar te maken.

5. VOORTGANG EERSTE PROGRAMMA: LABORATORIUMACTIVITEITEN

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op de werkzaamheden, de productiviteit en de belangrijkste ontwikkelingen in het eerste halfjaar.

5.1 SERVICEBUREAU

Het doel van het Servicebureau is dat het de intermediair is tussen de opdrachtgevers en de interne AQUON-organisatie en de toeleverende kennis- en productiepartners. In de eerste helft van 2023 is verder gewerkt aan de coördinerende en regisserende taak van het Servicebureau. Daarnaast lag de focus op het gezamenlijk vaststellen van de prioriteiten van het team voor de periode 2023-2024. Hieruit zijn de aandachtspunten “klanttevredenheid” en “communicatie (in- en extern)” naar voren gekomen. In de tweede helft van 2023 zullen deze twee punten verder worden opgepakt.

Achter de schermen is het Servicebureau druk bezig haar ambitie en gekozen aandachtspunten door te vertalen met behulp van ondersteunende systeem- en procesontwikkelingen. Door een goede inrichting in de systemen en gebruik van de beschikbare data heeft het Servicebureau in toenemende mate inzicht in het dienstverleningsproces. Het Servicebureau is trots op het feit dat er binnen AQUON heel veel goed gaat, zoals de leverbetrouwbaarheid. Dit inzicht gaat het Servicebureau ook periodiek met de waterschappen delen.

Tussen het servicebureau en de overige teams zijn een aantal verbeteringen doorgevoerd met als gevolg een nauwere samenwerking. Een voorbeeld hiervan is een verbetering van de onderlinge informatieoverdracht. Dit wordt onder andere bereikt door vaste team overstijgende multi-disciplinaire overleggen. Gezamenlijk wordt er richting gegeven aan het afstemmen van innovaties/optimalisaties met de waterschappen. Aan ontwikkeling van de medewerkers wordt gewerkt door het volgen van diverse vakinhoudelijke cursussen en praktijkstages.

Centrale Monster Ontvangst

CMO is het afgelopen half jaar gegroeid in verantwoordelijkheid. Er zijn taken vanuit zowel Uitbesteding als Waterbodem bij de werkzaamheden van CMO toegevoegd. Het CMO heeft hiermee Servicebureau-collega's kunnen ontlasten zodat zij zich kunnen richten op hun eigenlijke taken.

De volgende stap is om het proces beter te stroomlijnen. Het doel is om de CMO troubleshooting van de avondsessie voor het grootste deel al 's avonds te doen. Dat houdt in dat missende flessen, filtratiemonsters, emmers, uitbestedingen en eventuele andere problemen dezelfde avond nog bij het SB of de labs terecht komen. Tevens is het doel om de eventuele automatisering van het CMO-proces verder op te pakken. Dit houdt in dat wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn voor een scanrobot.

Functioneel beheer

Met Order management systeem (OMS) kunnen de waterschappen de aanvragen rechtstreeks en online doen zodat gegevens niet dubbel hoeven te worden ingevoerd. Tijdens de OMS Expert Groep bijeenkomst afgelopen maart 2023, is het systeem als ruim voldoende beoordeeld. Er zijn echter nog verbeterpunten.

De gevraagde aanpassingen worden op dit moment in hoog tempo gerealiseerd, waarbij de verwachting is dat het overgrote deel van de nog openstaande wensen eind 2023 zijn gerealiseerd.

Uitbesteding

Voorbereidingen worden getroffen om de uitkomst van de nieuwe Europese aanbesteding voor het uitbesteden van chemische analyses te implementeren per 1 januari 2024. Met hulp van CMO wordt de uitbesteding zo ingeregeld dat de werkwijze gelijk is aan het interne proces.

5.2 MONSTERNAME & LOGISTIEK

De afdeling Monsternamen en Logistiek kent een drietal pijlers, te weten:

- Reguliere werkzaamheden inclusief sensing;
- COVID-bemonsteringen en
- Waterbodembod Advies.

Bij de reguliere werkzaamheden ligt de focus op het vasthouden van het hoge kwaliteitsniveau. In het veld hebben de monsternemers van AQUON nog steeds een belangrijke rol als de ogen en oren voor de waterschappen, iets wat door de waterschappen zeer gewaardeerd wordt.

Op het gebied van sensormonitoring is AQUON ook volwassen geworden. Sensing in alle facetten (oppervlakte-, afval- en grondwater) behoort nu tot reguliere dienstverlening van Monsternamen & Logistiek. De werkzaamheden omtrent waterbodems (advies, veldwerk, chemische analyses en eindrapportages) kunnen, nu het waterbodembodadvies team weer volledig op sterkte is, volledig door AQUON worden verricht.

Voor de tweede helft van 2023 ligt de focus van het team op het vasthouden van het hoge kwaliteitsniveau en de leverbetrouwbaarheid. Daarnaast moet betrekking tot de COVID-bemonsteringen op een zorgvuldige wijze een afschaling van medewerkers en middelen plaatsvinden.

5.3 CHEMIE

Personele ontwikkelingen

Afgelopen periode is er invulling gegeven aan het verder professionaliseren van het team door het binnenhalen en -houden van de daarvoor benodigde expertise. De functies van drie specialisten zijn inmiddels ingevuld. Verder is gebleken dat personeel met specifieke laboratoriumervaring steeds moeilijker te vinden is. Daarom wordt er steeds meer intern opgeleid, zodat interne doorstroming zorgt voor opvulling van de functies van analisten en senioranalisten. Ondanks deze doorstroomprogramma's staan er frequent vacatures op dit gebied open waarbij de invulling van senior analist chemie meer tijd en zoekenergie kost. Bij een discipline binnen het team leidt dit momenteel tot een ongezond lage bezetting. Dit wordt na de zomer verder opgepakt, maar kan mogelijk leiden tot tijdelijke uitbesteding van extra waterbodems.

Uitbesteding

Door zowel nieuwe ontwikkelingen als gebruik te maken van de markt, wordt er permanent tussen de 20 en 25 procent uitbesteed aan andere laboratoria. Naast de aanbesteding wordt er in het najaar ook gewerkt aan een kwaliteitsverbetering op chemisch uitbestedingsgebied.

Projecten

Om voor 2024 de volledige focus te hebben op de komende verhuizing lopen er in 2023 meer vervangingsprojecten. De vervanging van een aantal apparaten (fluorprobe, chlofyl en vluchtige GCMS) zijn inmiddels afgerond. De vervangingen van een GC-MSMS voor gewasbeschermingsmiddelen, CZV, bicarbonaten, Discreet Analyzer lopen en worden voor eind van dit jaar afgerond.

Naast deze vervangingen wordt gewerkt aan uitbreiding van het aantal te meten componenten bij gewasbeschermingsmiddelen en hormoon & geneesmiddelen en de opzet van een drugspakket.

Daarnaast lopen dit jaar de aanbestedingen voor de vervanging van een weegrobot en een nieuw te ontwikkelen inzetrobot. Gezien de beperkte ruimte op de huidige locaties wordt oplevering hiervan in 2024 of 2025 op de nieuwe locatie gerealiseerd.

5.4 HYDROBIOLOGIE

Door gericht te werken aan efficiency bij de macrofauna determinaties is het gelukt om het werk eerder af te krijgen dan voorgaande jaren. Belangrijkste punten daarbij waren bewuster sturen op gevraagde resultaat en planning. Dit betekent dat het team eerder kon beginnen aan het nieuwe veldseizoen. Het kwaliteits- en het datateam binnen Hydrobiologie levert goed werk en dat levert AQUON en de waterschappen veel op. De kwaliteit verbetert verder en de data worden in concept al met veel minder afwijkingen opgeleverd.

Dit jaar werden een aantal opdrachten van waterschappen ingetrokken in verband met budgettaire knelpunten bij de waterschappen. Hierdoor blijven opdrachten in e-DNA achter. Bij andere waterschappen was de invulling van een aantal opdrachten onduidelijk en er zijn een aantal opdrachten van een waterschap niet tijdig doorgekomen omdat de contactpersoon van dit waterschap niet beschikbaar was.

De laatste jaren blijkt dat de schaarste in kennis en ervaring het lastig maakt om werk uit te kunnen besteden. Maar het is gelukt om alles uit te besteden waarmee voorkomen is dat opdrachten als onuitvoerbaar bij de waterschappen teruggelegd moesten worden.

Trots is er ook op de samenwerking in het team. Binnen het team wordt er goed gebruikgemaakt van elkaars talenten en sterke punten. Dat levert een positieve bijdrage aan het werkplezier.

Voor het komend halfjaar ligt de focus op kwaliteit, efficiency en productverkoop. Bij dat laatste gaat AQUON aan de waterschappen laten zien wat er mogelijk is aan monitoring en hoe dat helpt bij inzicht in biologische waterkwaliteit. Dit inzicht helpt de waterschappen bij het maken van keuzes in beheer en inrichting. Team Hydrobiologie gaat dit in nauwe samenwerking met de collega's van het Servicebureau doen. De aandacht is hierbij gericht op e-DNA als monitoringstechniek en sturing op inzicht voor bijvoorbeeld muskratten en rivierkreeften beheer, zwemwaterkwaliteit en dergelijke. Dit doet AQUON in samenwerking met de andere waterschapslablaboratoria (ILOW) zodat er een landsbreed vergelijkbaar inzicht komt.

Daarnaast is er veel aandacht voor opleiding zodat het tekort aan inzetbare kennis niet nog verder zal toenemen. Dat zal zeker nodig zijn met (eind)verantwoording van de waterschappen in het kader van de Kader Richtlijn Water in 2027. AQUON zet hierbij in op het onderscheiden van beleidsmonitoring, diagnostisch monitoren en effectmonitoring.

5.5 VRAAGONTWIKKELING, INNOVATIE EN ADVIES

De belangrijkste doelen van het bedrijfsonderdeel Vraagontwikkeling, Innovatie en Advies zijn:

- Het structureel invulling geven aan het inzicht geven in de (veranderende omvang en ontwikkeling van de) meetvraag;
- Het intensiveren van het relatienetwerk;
- Het binnenhalen van technologische ontwikkelingen en innovaties;
- Het gezamenlijk met de waterschappen werken aan een kennis- en innovatieagenda.

Het netwerk met (water)instituten, universiteiten en andere samenwerkingspartners breidt zich gestaag uit. Ook de contacten met de aan de waterschappen gelieerde organisaties (STOWA, HWH, IHW), de waterschapslaboratoria en het RIVM met betrekking tot dergelijke ontwikkelingen worden steeds verder uitgebreid. Het actief betrekken van het AQUON Management bij kansrijke ontwikkelingen en het organiseren van de jaarlijkse werkconferenties, zorgen ervoor dat hier structurele aandacht aan wordt gegeven. Een eerder voor juni geplande werkconferentie over “de KRW na 2027” krijgt een wat andere invulling aan het einde van het jaar. De voorbereidingen hiervoor lopen reeds.

Innovatie

De strategie van AQUON omvat een gezamenlijk ketenpartnerschap met de waterschappen. In 2017 is daar een innovatieprogramma voor opgestart. De hoofdlijnen hiervan worden vastgesteld in samenspraak met het Platform Opdrachtgevers. De operationele samenwerking krijgt vorm in de Regiegroep met vakinhoudelijke inbreng vanuit de expertgroepen. In aanvang van dit programma waren de hoofdlijnen sensormonitoring en e-DNA technieken (primaire focus) en big data. Begin 2023 is vastgesteld dat sensormonitoring inmiddels zodanig als standaard dienstverlening wordt afgenomen door de waterschappen, dat hiervoor geen hoofdlijn binnen het innovatieprogramma meer nodig is. Om die reden is besloten als nieuwe hoofdlijn ‘Bijzondere monitoring’ op te nemen naast e-DNA onderzoeken en (big) data. Onder bijzondere metingen vallen onderzoeken als (non) target screening (meten van hoeveelheid van bekende stoffen en aanwezigheid van onbekende stoffen), onderzoeken met lage rapportage grenzen, passive sampling, bio assays en dergelijke.

AQUON ziet innovatie als noodzaak om haar toegevoegde waarde voor de eigenaren ook in de toekomst te behouden. Modernisering, automatisering en robotisering van de huidige activiteiten (monsternamen, chemische en biologische analyses en rapportage) zijn vanzelfsprekende ontwikkelingen. Binnen het innovatieprogramma zijn de ontwikkelingen herkenbaar zoals die in afstemming met de regiegroep Vraagarticulatie en het platform Opdrachtgevers zijn geprioriteerd (in het kader van de toekomstige meetvraagontwikkeling). De huidige hoofdlijnen van dit programma zijn zoals eerder aangegeven, e-DNA onderzoeken, bijzondere monitoring (hebben beide de primaire focus) en (big)data.

Ontwikkelingen op de bijzondere monitoring (zoals (non) target screening, passive sampling, lage rapportage grenzen en dergelijke) zijn ingezet na afstemming in de regiegroep, waarbij de verbinding met de expertgroepen is vormgegeven. In het eigen e-DNA-laboratorium kunnen inmiddels analyses worden uitgevoerd voor zwemwater (bronopsporing, blauwalg en zwemmersjeuk), voor invasieve en schadeveroorzakende soorten als rivierkreeften en muskusratten en vindt er volop uitbreiding plaats voor onderzoek naar vissen (Kwabaal, Grote Modderkruiper, karperachtigen, Blauwband).

Op diverse primaire processen vinden ook de nodige innovaties plaats (toxische sneltesten voor zwemwater, snelle monitoring op recreatiewater, knelpunten analyses voor diagnostische monitoring, nieuwe sensortechnologie (o.a. ammonium)). De verwachting is dat ook monitoring van microverontreinigingen in influent een steeds belangrijkere rol gaat spelen bij het vaststellen van ontwikkelingen in de maatschappij. De

aandacht voor de aanwezigheid van coronavirus in rioolwater heeft daar een impuls aan gegeven, maar ook de aandacht voor andere en nieuwe microverontreinigingen zal belangrijk(er) worden.

Ontwikkelingen

Binnen de teams zijn- of worden- allerlei ontwikkelingen in gang gezet.

- Ontwikkeling van dashboards als 'inzicht en controle tool' in het operationele proces (Servicebureau)
- Onderzoek naar het gebruik van een ticketsysteem met eventueel klantportaal als krachtig communicatiemiddel (Servicebureau)
- Implementatie van een asset management systeem (AMS) in combinatie met een data warehouse en een analyse en visualisatie tool (M&L)
- Met het bedrijf Vislift gaat AQUON een samenwerking starten met betrekking tot sensoren in visliften. Doel is te zorgen voor migratie, telling en soortbepaling van vissen in combinatie met het online meten van waterkwaliteit (M&L)
- Interne opleidingen om zorg te dragen voor de invulling van de functies van analisten en senioranalisten (Chemie/Hydrobiologie)

5.6 GEREALISEERDE PRODUCTIE

De voor de waterschappen gerealiseerde productie in verkooppunten in het eerste halfjaar van 2023 is in onderstaande tabel weergegeven. Daarnaast is de productie voor de COVID-bemonsteringen en voor derden opgenomen.

WATERSCHAP	Programma- begroting 2023	Hernieuwde opgave (dec 2022) 2023	Realisatie t/m juni	Realisatie t.o.v. Programma- begroting %	Realisatie t.o.v. Hernieuwde opgave %	Prognose 2023	Prognose t.o.v. Programma- begroting %	Prognose t.o.v. Hernieuwde opgave %
Aa en Maas	1.973.990	1.885.500	742.919	37,6	39,4	1.874.000	94,9	99,4
Brabantse Delta	1.854.400	1.854.400	919.698	49,6	49,6	1.830.400	98,7	98,7
De Dommel	1.319.200	1.412.000	591.478	44,8	41,9	1.352.500	102,5	95,8
Delfland	1.440.421	1.477.913	590.298	41,0	39,9	1.520.500	105,6	102,9
Hollandse Delta	2.313.749	2.354.082	1.242.062	53,7	52,8	2.394.100	103,5	101,7
Rijnland	2.800.100	2.747.200	1.236.694	44,2	45,0	2.408.300	86,0	87,7
Rivierenland	2.536.000	2.450.000	1.054.047	41,6	43,0	2.688.900	106,0	109,8
Schieland en de Kr'waard	899.000	892.500	414.478	46,1	46,4	994.400	110,6	111,4
De Stichtse Rijnlanden	1.323.029	1.446.130	491.753	37,2	34,0	1.376.000	104,0	95,2
Subtotaal waterschappen	16.459.889	16.519.725	7.283.427	44,2	44,1	16.439.100	99,9	99,5
COVID bemonsteringen	2.009.492	2.009.492	985.078	49,0	49,0	2.000.000	99,5	99,5
Totaal inclusief COVID	18.469.381	18.529.217	8.268.505	44,8	44,6	18.439.100	99,8	99,5
Derden	250.000	250.000	131.300	52,5	52,5	273.700	109,5	109,5
Totaal incl. COVID en derden	18.719.381	18.779.217	8.399.805	44,9	44,7	18.712.800	100,0	99,6

De relatieve productie ten opzichte van de programmabegroting 2023 verschilt sterk per waterschap. Dit is een bekend verschijnsel doordat de planning van activiteiten van AQUON optimaal en in overleg met waterschappen wordt ingericht. Gemiddeld heeft AQUON inmiddels 44,2 procent van de door deelnemers voor de programmabegroting 2023 opgegeven reguliere jaarproductie uitgevoerd.

In aansluiting hierop heeft AQUON besloten om vanaf 20 juni 2023 het aantal bemonsteringen af te schalen van vijf naar vier bemonsteringen per zuivering per week. AQUON streeft ernaar om uiteindelijk minimaal 3 goede monsters per week per zuivering aan te leveren.

In onderstaande tabel wordt per deelnemer het aantal in de eerste helft van 2023 uitgevoerde bemonsteringen plus de bijbehorende bijdrage weergegeven.

WATERSCHAP	Bemonsteringen Q1 & Q2 2023	Kosten excl. BTW
Aa en Maas	890	97.900
Brabantse Delta	2.161	237.710
De Dommel	1.022	112.420
Delfland	251	27.610
Hollandse Delta	2.896	318.560
Rijnland	2.591	285.010
Rivierenland	4.419	486.090
Schieland en de Krimpenerwaard	1.141	125.510
Stichtse Rijnlanden	2.015	221.650
Totaal	17.386	1.912.460

In 2023 wordt een genomen monster afgerekend tegen een tarief van 110 Euro excl. BTW

Productieverwachting over het jaar 2023

Op basis van de ervaringen over de afgelopen jaren, de tot op heden in 2023 gerealiseerde productie, de reeds geplande activiteiten en de gesprekken van de accountmanagers met de waterschappen wordt verwacht dat de reguliere productie over het gehele jaar op het niveau van de jaaropgave zal eindigen.

In de bijlage van dit rapport wordt een raming weergegeven van verwachte kosten bij een productieniveau van de ingeschatte 16,4 miljoen verkooppunten voor de reguliere opdrachten.

5.7 FINANCIËLE VOORTGANG EERSTE PROGRAMMA: LABORATORIUMACTIVITEITEN

AQUON heeft in het eerste halfjaar te maken gehad met iets achterblijvende productiewaarden voor de reguliere dienstverlening ten opzichte van de gewijzigde programmabegroting. Dit is een bekend patroon waarbij in de tweede helft van het jaar meer wordt geproduceerd. De opdrachtgevers worden hierover maandelijks geïnformeerd door middel van voortgangsrapportages en sinds begin dit jaar met behulp van dashboards in Power BI. Zij herkennen deze trend in productie.

De inkomsten en kosten over het eerste halfjaar zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

AQUON juni 2023	2023 t/m juni		
LABORATORIUM (Bedragen in 1.000 EUR)	Begrotings- wijziging	Realisatie	Vershil
Salarissen	5.776	5.399	-377
Sociale lasten	1.651	1.445	-206
Overige personeelslasten	450	445	-5
Inhuur personeel derden	2.093	1.948	-145
PERSONEELSLASTEN	9.970	9.237	-733
Diensten van derden	851	681	-170
Huren en rechten	46	48	2
Huur Lease vervoermiddelen	550	567	17
Verzekeringen	28	32	4
Belastingen	10	8	-2
Onderhoud door derden	347	296	-51
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	1.831	1.632	-201
Overige ge- en verbruiksgoederen	1.800	1.852	52
Duurzame gebruiksgoederen	175	194	19
Energie	500	553	53
GOEDEREN EN DIENSTEN / MATERIELE LASTEN	2.475	2.599	124
Externe analyses	3.375	2.819	-556
UITBESTEDINGEN	3.375	2.819	-556
Afschrijvingen	794	802	8
Rentelasten	60	57	-3
KAPITAALSLASTEN	854	859	5
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	18.504	17.146	-1.361
ONVOORZIENE BATEN / LASTEN	200	103	-97
TOTAAL LASTEN	18.704	17.249	-1.458
Externe rentebaten		-74	-74
Bijdrage derden	-225	-169	56
TOTALE EXTERNE OPBRENGSTEN	-225	-242	-17
TOTALE KOSTEN	18.479	17.007	-1.475
Vennootschapsbelasting	2	40	38
Bijdrage an Deelnemers GR	18.481	17.047	-1.437
RESULTAAT AQUON - eerste halfjaar-	-	-	-

De personeelslasten zijn lager dan begroot door enerzijds (onvoorzien) vertrek van medewerkers en anderzijds doordat een aantal vacatures moeilijk blijken in te vullen. Voorbeelden van moeilijk te vervullen vacatures zijn de functies van senior analisten chemie en CISO.

De diensten van derden betreffen onder andere accountantskosten, kosten voor Raad van Accreditatie en de begeleidingskosten van gespecialiseerde inkoopadviseurs bij Europese aanbestedingen. Doordat een aantal aanbestedingen pas in de tweede helft van 2023 starten, vallen de kosten in het eerste halfjaar lager uit dan begroot.

Middelen voor externe analyses zijn benodigd voor reguliere productie door ontbreken van benodigde capaciteit of benutting van schaalgroottesvoordeel van commerciële laboratoria. Daarnaast worden onderzoeken uitbesteed waarvoor AQUON (nog) geen expertise heeft. Doordat de productie in het eerste halfjaar achterblijft ten opzichte van de begroting, liggen de kosten voor de externe analyses lager dan begroot.

Door oplopende rentes heeft AQUON (onverwacht) renteopbrengsten over het banksaldo.

5.8 JAARVERWACHTING LABORATORIUMACTIVITEITEN

AQUON heeft op basis van de huidige informatie een inschatting gemaakt van de verwachte financiële resultaten over 2023 in relatie tot de verwachte productie en de vastgestelde begrotingswijziging.

AQUON juni 2023	Geheel jaar 2023		
LABORATORIUM (Bedragen in 1.000 EUR)	Begrotings- wijziging	Verwachting	Verschil
Salarissen	11.551	11.000	-551
Sociale lasten	3.302	2.970	-332
Overige personeelslasten	900	900	-
Inhuur personeel derden	4.187	4.000	-187
PERSONEELSLASTEN	19.940	18.870	-1.070
Diensten van derden	1.701	1.600	-101
Huren en rechten	92	96	5
Huur Lease vervoermiddelen	1.100	1.100	-
Verzekeringen	55	65	10
Belastingen	20	17	-3
Onderhoud door derden	695	650	-45
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	3.662	3.528	-134
Overige ge- en verbruiksgoederen	3.600	3.700	100
Duurzame gebruiksgoederen	350	350	-
Energie	1.000	1.000	-
GOEDEREN EN DIENSTEN / MATERIELE LASTEN	4.950	5.050	100
Externe analyses	6.750	6.750	-
UITBESTEDINGEN	6.750	6.750	-
Afschrijvingen	1.588	1.600	12
Rentelasten	119	119	-
KAPITAALSLASTEN	1.707	1.719	12
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	37.009	35.917	-1.092
ONVOORZIENE BATEN / LASTEN	400	200	-200
TOTAAL LASTEN	37.409	36.117	-1.292
Externe rentebaten		-100	-100
Bijdrage derden	-450	-400	50
TOTALE EXTERNE OPBRENGSTEN	-450	-500	-50
TOTALE KOSTEN	36.959	35.617	-1.342
Vennootschapsbelasting	4	75	71
Bijdrage waterschappen	36.963	35.692	-1.271
RESULTAAT AQUON	-	-	-

TOELICHTING

Salarissen en sociale lasten zullen naar verwachting lager uitvallen dan begroot door het vertrek van medewerkers vooruitlopend op de verhuizing naar de nieuwe locatie en doordat vacatures niet ingevuld kunnen worden door gebrek aan juiste kandidaten. De inhuur van personeel van derden zal lager uitkomen doordat minder uitzendkrachten nodig zijn voor het uitvoeren van COVID-bemonsteringen in verband met de voorgenomen verlaging van het aantal bemonsteringen.

Diensten van derden

De diensten van derden betreffen onder andere accountantskosten, kosten voor Raad van Accreditatie en de begeleidingskosten van gespecialiseerde inkoopadviseurs bij Europese aanbestedingen. Naar verwachting zullen de kosten lager uitvallen dan begroot.

Overige ge- en verbruiksartikelen

Door de gestegen prijzen zullen de kosten voor deze post hoger uitvallen dan begroot.

Energie

De verwachting is dat de kosten voor energie uitkomen op begroot. AQUON is voornemens om een kortlopend (1 jaar) energiecontract af te sluiten.

Externe rentelasten

Door oplopende rentes heeft AQUON (onverwachte) renteopbrengsten over het banksaldo.

Vennootschapsbelasting

Op basis van de halfjaarcijfers is de verwachting dat AQUON over 2023 75.000 euro vennootschapsbelasting is verschuldigd. AQUON moest over 2022 100.040 euro aan vennootschapsbelasting betalen met name als gevolg van de belaste dienst COVID bemonsteringen. Dit bedrag was niet opgenomen in 2022 en wordt in 2023 opgenomen onder onvoorziene lasten.

Bijdrage

Op basis van de verwachte productie van 16,4 miljoen verkooppunten en 2 miljoen verkooppunten inzake COVID bemonsteringen voor de waterschappen zal er naar verwachting een bijdrage van 35,7 miljoen euro in rekening gebracht worden bij de waterschappen.

5.9 INVESTERINGEN

AQUON heeft voor de planperiode 2023-2024 een kredietruimte voor investeringen voor de operationele activiteiten ingeruimd van 4 miljoen euro per twee begrotingsjaren. Gemiddeld per jaar 2 miljoen euro. Daarnaast is voor 2023 voor de doorontwikkeling van ICT en facilitaire zaken een bedrag van 700.000 euro opgenomen. In 2020 is besloten om sensoring op te nemen in de Producten- en Diensten Catalogus. Dit leidt tot aanvullende investeringen die gedreven worden door de uitrol van de sensoren over het werkgebied van de deelnemende waterschappen, de verwachte toename van het aantal verschillende soorten metingen en de benodigde ICT-ondersteuning in software en hardware. Voor 2023 en de daaropvolgende jaren wordt een investering in sensoren verwacht ter waarde van 1,0 miljoen euro. De benodigde investeringen in de ondersteunende ICT zal naar voorlopige inschatting jaarlijks 0,2 miljoen euro bedragen.

a. Doorontwikkeling ICT en facilitair

De doorontwikkeling ICT en facilitair betreft onder andere de doorontwikkeling van het OMS-systeem, implementatie van een assetmanagementsysteem (AMS) en het creëren van een werkruimte ten behoeve van installatie en onderhoud van sensormeetopstellingen. Het is de verwachting dat een deel van de investeringen met betrekking tot hardware/ AV middelen doorschuift naar 2024, en derhalve op de nieuwe locatie geëffectueerd zal worden.

b. (Vervangings-)investeringen apparatuur

In 2023 wordt er een vervolg gegeven aan de investeringen in laboratoriumapparatuur door onder andere de aanschaf van een GCMSMS-systeem en een LC-QTOF-systeem ten behoeve van organische analyses.

De investeringen voor het jaar 2023 kunnen als volgt worden weergegeven:

OMSCHRIJVING	Begroting 2023	Realisatie 2023 t/m Q2	Verwachting 2023
Doorontwikkeling ICT en facilitair	700	90	200
(Vervangings-) investeringen apparatuur	2.000	743	1.700
Investeringen Sensoring incl. bijbehorende ICT	1.200	26	250
Totaal	3.900	859	2.150

Op dit moment blijven de benodigde investeringen in meetstations voor sensing nog achter bij eerdere verwachtingen. Enerzijds heeft dit te maken met de momenteel langere levertijden van de apparatuur anderzijds duurt de besluitvorming bij de waterschappen langer dan verwacht.

c. Investering nieuwbouw

In het eerste half jaar is er ten behoeve van de centralisatie 2,6 miljoen euro geïnvesteerd in de nieuwbouw. De cumulatieve investering ten behoeve van de centralisatie bedraagt tot en met het eerste half jaar 2023 7,8 miljoen euro. Over de voortgang van de centralisatie en de daarbij benodigde investeringen wordt periodiek in de bestuurlijke cyclus gerapporteerd.

6. VOORTGANG TWEEDE PROGRAMMA: EIGENAARSDEEL

De vermelde kosten in het programma eigenaren betreffen de kosten overgenomen uit de businesscase Centralisatie AQUON, (vastgesteld op 3 maart 2020). In verband met de start van de bouw zijn er kosten gemaakt op de kosten diensten van derden, ge- en verbruiksgoederen en energie.

6.1 TOELICHTING OP VOORTGANG VAN HET PROGRAMMA EIGENAARSBEGROTING

AQUON verwacht dat nu de verhuizing naar Houten steeds concreter wordt, er enige personeelsfrictie gaat ontstaan.

AQUON 2022 EIGENAARSDEEL (Bedragen in 1.000 EUR)	Jaarbegroting 2023	Realisatie t/m juni 2023	Verwachting jaarbasis	Vershil t.o.v. begroting
Salarissen	651	71	250	401
Sociale lasten	77	19	67	10
Overige personeelslasten	219	2	100	119
Inhuur personeel derden	199	7	125	74
PERSONEELSLASTEN	1.146	99	542	604
Diensten van derden	-	10	25	-25
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	-	10	25	-25
Ge- en verbruiksgoederen	-	8	20	-20
Energie	-	4	20	-20
GOEDEREN EN DIENSTEN / MATERIELE LASTEN	-	12	40	-40
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	1.146	121	607	539
ONVOORZIEN	200	-	100	100
TOTAAL LASTEN	1.346	121	707	639
Bijdrage van waterschappen	-1.355	-677	-1.355	-
TOTALE OPBRENGSTEN AQUON	-1.355	-677	-1.355	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
TOEVOEGING BESTEMMINGSRESERVE*	9	556	648	-639

* Toevoeging aan bestemmingsreserve vindt plaats na resultaatbestemming per 31-12-2023.

Per 30-06 is resultaat op de balans verantwoord onder vooruitgefactureerd aan ws

Realisatie tot en met juni 2023

In het eerste halfjaar van 2023 zijn de personeelslasten beperkt gebleven tot 92.000 euro voor de projectleiding- en begeleiding van de centralisatie. De post 'inhuur personeel van derden' betreft de inhuur van een adviseur ten behoeve van de nieuwbouw in Houten. De posten diensten van derden en ge- en verbruiksgoederen betreffen de kosten omtrent het slaan van de eerste paal van de nieuwbouw. Energie betreft de afrekening van de elektriciteit vanaf het moment van start van de bouw.

Verwachting geheel 2023

In de loop 2023 zullen de eerste medewerkers uitstromen in verband met de komende verhuizing naar Houten. De hiermee samenhangende kosten zijn opgenomen in de posten salarissen, sociale lasten en overige personeelslasten.

De verwachting is dat er in de tweede helft van het jaar meer externe expertise wordt ingehuurd. In het kader van het change- en integratieprogramma van de teams van 2 locaties naar 1 locatie met gezamenlijke cultuur, worden diverse initiatieven genomen om gezamenlijke (extern begeleide) meetings te realiseren in de omgeving Houten. De kosten hiervoor zijn voorzien in de businesscase en zullen dan ook in dit programma verantwoord worden. Daarnaast worden kosten gemaakt voor de begeleiding van door- of uitstroom van personeelsleden die niet meegaan naar de nieuwe locatie.

Op dit moment is de verwachting dat de totale kosten over geheel 2023 onder de in de Programmabegroting 2023 geraamde kosten blijven. Het resultaat wordt aan de Bestemmingsreserve toegevoegd.

6.2 BALANS PER 30 JUNI 2023

De balans van AQUON per 30 juni 2023 kan als volgt worden weergegeven:

BALANS (Bedragen x 1.000)	30 juni 2023	31 december 2022		30 juni 2023	31 december 2022
Vaste activa:			Vaste passiva:		
- immateriële vaste activa	697	766	- eigen vermogen	0	0
- materiele vaste activa	15.476	12.695	- voorziening	267	267
- financiële vaste activa	21	21	- bestemmingsreserve	1.671	1.671
Subtotaal	16.193	13.482	Subtotaal	1.938	1.938
			Schulden lange termijn:		
			- geldleningen	12.717	12.871
Vlottende activa:			Vlottende passiva:		
- voorraden	281	369	- crediteuren	2.811	2.078
- vorderingen op ws	1.957	792	- vooruit gefactureerd aan ws	5.012	1.374
- vorderingen overige	112	317	- af te dragen belasting & ABP	516	1.528
- overlopende posten	788	95	- voorziening voor personeel	1.361	795
- gestald in Rijks Schatkist	5.661	6.650	- bankinstellingen		
- bankinstellingen	19	17	- nog te ontvangen facturen	656	1.138
- nog te verrekenen ws	0	0			
Subtotaal	8.817	8.241	Subtotaal	10.356	6.913
Balans totaal	25.011	21.722	Balans totaal	25.011	21.722

De toename van het balanstotaal wordt voornamelijk verklaard uit de investering in de nieuwbouw en de vorderingen op de waterschappen als gevolg van het moment van facturatie van de voorschotten voor het derde kwartaal. De voorziening voor personeel betreft het IKB-saldo per 30 juni en het tegoed van verlof

7. RISICO EN FRAUDEPARAGRAAF

In de programmabegroting 2023 zijn de belangrijkste en gesignaleerde risico's in beeld gebracht. Er komen voortdurend, ook door voortschrijdend inzicht, nieuwe risico's op AQUON af. Aangezien de benoemde risico's nog steeds opportuun zijn, wordt de paragraaf opnieuw aangehaald. Bij de gegeven uitwerking van mitigerende maatregelen is onderscheid gemaakt in risico's met betrekking tot verschillende deelaspecten. Onderstaand een toelichting en aanvulling op gesignaleerde risico's per deelaspect.

RISICO'S M.B.T. BESTUURLIJKE ASPECTEN

Ten aanzien van de risico's met betrekking tot bestuurlijke aspecten kan worden opgemerkt dat met het in maart 2020 genomen besluit tot centralisatie met als gevolg de realisatie van een nieuw laboratorium in Houten er een gezamenlijke visie op de toekomst van AQUON is van de deelnemers. Hiermee is een stevige basis van vertrouwen gelegd, ook voor de nieuwe bestuurders na de waterschapsverkiezingen van 2023, en worden de onderkende risico's aanzienlijk gereduceerd.

RISICO	BEHEERSINGSMAAATREGEL
Bestuurlijke verandering: consequenties koers	Met het besluiten tot AQUON 2.0 hebben de eigenaren aangegeven dat zij de nieuwe strategie en beleidslijnen ondersteunen en onderschrijven. AQUON heeft een zorgvuldig besluitvormingsproces, bestuursleden worden vooraf goed geïnformeerd over effecten van wijzigingen in de strategie.
Negen waterschappen niet op één lijn	Door middel van periodieke werksessies en thema-bijeenkomsten vindt toetsing en herijking van de integrale strategie plaats zodat een gezamenlijke visie op de toekomst blijft bestaan.

RISICO'S - LOCATIE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMAAATREGEL
Opbrengst panden bij verkoop na centralisatie valt tegen.	In februari 2019 zijn de panden getaxeerd, en deze waarde is meegenomen in de berekening van de businesscase. Bij de bepaling frictiekosten is een bedrag opgenomen om een mogelijk boekwaardeverlies te kunnen opvangen. Begin 2022 is een nieuwe taxatie uitgevoerd, wat niet heeft geleid tot andere inzichten ten aanzien van de boekwaarden. Eind 2023 zal de verkoop van de panden worden opgestart.
Onderhoudstoestand panden	De onderhoudsstaat van het laboratoriumpand in Leiden is zorgelijk. Als maatregel heeft AQUON haar kostenpost onvoorzien verhoogd van 100.000 euro naar 400.000 euro.
Uitgangspunten businesscase raken achterhaald	Goed projectmanagement, tijdige bijsturing en her-calcuatie van de plannen is noodzakelijk. In 2021 heeft na intensief overleg tussen de platformen en bestuur een scope aanpassing van 13 miljoen verkooppunten naar 17,2 miljoen verkooppunten als basis van de realisatie van het pand plaatsgevonden. De verwachte meerjaren-meetvraag van de waterschappen blijft hier momenteel nog op achter. AQUON volgt dit nauwlettend en blijft hierover het gesprek voeren met het platform opdrachtgevers.
Prijsstijgingen zorgen voor hoge kosten realisatie centralisatie	Inmiddels is het bouw- en installatietechnisch gedeelte van de realisatie gegund. Hiermee is ruim 80% van het totale investeringsbudget gecontracteerd. Door intensief overleg met de bouwkostenadviseur en transparante communicatie met de platformen en bestuur worden de actuele informatie en verwachtingen steeds gedeeld.
Renterisico	In 2023 zijn contracten afgesloten voor de financiering van de nieuwbouw voor een bedrag van 31,3 miljoen euro. Hiermee ligt ook de rente voor periodes van 15 tot 40 jaar vast. Totaal is nu een financiering voor 38 miljoen euro vastgelegd in contracten.

RISICO'S M.B.T. ORGANISATORISCHE ASPECTEN

In de programmabegroting 2022 zijn risico's met betrekking tot organisatorische aspecten benoemd. De genoemde risico's zijn nog steeds opportuun. Actueel hierin zijn:

RISICO	BEHEERSINGSMATREGEEL
Onrechtmatigheid bij inkopen als gevolg van groei/ grotere volumes inkopen	Vergroting van de interne bewaking door middel van een contractenregister en een aanbestedingskalender en signalering op de voortgang van uitnutting van de contracten.
AQUON kan ontwikkelingen in automatisering complexiteit technologie niet aan	Door middel van het SPP inspelen op vereiste professionaliteit (opleiding en -niveau), een goede make/buy afweging en regie op uitbesteed werk. Daarnaast is een passend (oplopend) investeringsniveau in IT een vereiste voor de toekomst. Hiervoor moet voldoende financieel draagvlak gecreëerd worden.
Financieel risico van een productiedaling en/of productiestijging	Het kosten-verrekenstelsel voor de deelnemende waterschappen geeft antwoord op een individuele productieverandering. Een deelnemend waterschap staat voor drie jaar borg voor het relatieve aandeel in de vaste kosten. Met de halfjaarrapportage worden de deelnemers geïnformeerd over de inschatting van de eindafrekening.
Financieel risico bij eerder stopzetten van COVID-bemonsteringen door ministerie VWS	Er is periodiek overleg met de projectleider namens alle waterschappen in de stuurgroep Nationale Rioolwater Surveillance. In de stuurgroep zijn UvW, het ministerie van VWS en het RIVM vertegenwoordigd. De inzet van capaciteit (mensen en middelen) kan grotendeels flexibel op- of afgeschaald worden binnen redelijke termijnen. Uitgangspunt is dat waterschappen en waterschapslaboratoria voor de uitvoering c.q. vervroegd stoppen er financieel niet bij in mogen schieten. Indien plaatsvindt en strijd met de contractuele afspraken, zullen alle additionele kosten vergoed worden.
Capaciteitsrisico bij productiedaling en/of productiestijging	Bij duurzame verandering van meetvraag is herschikking noodzakelijk. AQUON kan flexibel op-of afschalen door continu een afweging tussen make-buy of ally te maken.
Informatie veiligheid (cybercriminaliteit)	Informatie veiligheid is een vast onderwerp voor de vergaderingen van het dagelijks bestuur. Een van de eigenaren is intern aangesloten om het gesprek over informatieveiligheid vanuit eigenarenperspectief mee te voeren en hierover mee te denken. In het eerste kwartaal van 2023 is gestart met het awareness-programma voor informatieveiligheid van Arda. Alle werknemers van AQUON volgen hierbij een aantal e-learning's met betrekking tot cybersecurity. In het strategisch personeelsplan is voorzien in extra capaciteit voor ICT om informatie veiligheid te borgen. In 2023 is een BIO-0 meting en een PEN-test uitgevoerd. De resultaten worden momenteel geanalyseerd en zullen input vormen voor een roadmap voor informatie-veiligheid.

Innovatiekracht neemt af door druk op prijs per verkooppunt	AQUON financiert haar innovaties binnen het programma laboratorium met de huidige operatie. Bij een mogelijke stagnatie van de meetvraag en/of te hoge stijging van de prijzen staat dit onder druk omdat innovaties dan te veel op de prijs per VP drukken. Om het gewenste niveau van innovatie te blijven vasthouden is stabiliteit en groei van de meetvraag een voorwaarde. AQUON zal ter verduidelijking van de verrekensystematiek in het tweede half jaar een voorlichting verzorgen voor alle belanghebbenden bij de waterschappen.
Prijsstijgingen zijn hoger dan begroot door hoge inflatie en geopolitieke ontwikkelingen	Daar waar mogelijk volgt AQUON de ontwikkelingen op de voet, en zal zij anticiperen op aangekondigde verwachte prijsverhogingen. De deelnemers zullen periodiek op de hoogte worden gehouden bij bijzondere omstandigheden.

RISICO'S - PERSONELE ASPECTEN

RISICO	BEHEERSINGSMATREGEEL
Personeelsverloop (mede als gevolg van centralisatie): Kennis en productieverlies	Vooraf voor specialistische en hydrobiologische onderzoeken is het van belang dat kennis wordt behouden. Voor medewerkers worden maatregelen uitgewerkt zodat kennisbehoud centraal staat. De managers hebben hiervoor een strategische personeelsplanning voor hun team opgesteld met mitigerende maatregelen.
Personeelstekort kwantitatief en kwalitatief door groei AQUON en door arbeidsmarkt onder druk	In 2022 is AQUON gestart met het actualiseren van haar functiebeschrijvingen en deze laten wegen volgens het FuWa. Dit proces wordt in 2023 afgerond en de beschrijvingen zullen waar mogelijk zoveel mogelijk generiek gemaakt worden. Op deze manier sluit AQUON aan bij de waterschappen. Intern is een referralprogramma opgezet waarbij bij succesvol aandragen van een kandidaat een financiële tegemoetkoming wordt uitgekeerd aan de medewerker.

BIJLAGEN

BIJLAGE A.

PRO-FORMA BEREKENING AFREKENEN MET OPDRACHTGEVERS

AQUON heeft inmiddels de productiecijfers tot en met de maand juli inzichtelijk. Meer informatie over de gerealiseerde productie is opgenomen in het rapport op bladzijde 20 gerealiseerde productie in het programma laboratorium activiteiten.

AQUON heeft op basis van de gerealiseerde productiecijfers van het eerste halfjaar 2023 door middel van een extrapolatie de verwachte jaarproductiecijfers berekend. Verwacht kan worden dat de werkelijke productie in de jaarcijfers zullen afwijken. Deze benadering geeft met nadruk niet meer dan een inschatting.

Op basis van de extrapolatie wordt zichtbaar dat de verwachte jaarproductie tussen de negen opdrachtgevers ten opzichte van de opgegeven (begrote) productie sterk beweegt. De uiteindelijke kostenverdeling wordt (deels) bepaald door de gerealiseerde productie. Een eventuele stijging en/of daling in productie heeft een na-ijleffect in de drie opvolgende jaren. Door deze beweging zal het een voelbare uitwerking krijgen op de verwachte jaarlijkse kostenafrekening en kostenverdeling.

Om inzicht te geven aan opdrachtgevers over mogelijke financiële consequenties heeft AQUON deze extrapolatie van verwachte jaarproductiecijfers doorgerekend op basis van, afgerond, 35,7 miljoen euro aan organisatiekosten en een reguliere productie van 16,4 miljoen verkooppunten.

Bijgaand een uitwerking welke gezien kan worden als een pro-forma berekening.

Deze berekening bevat nadrukkelijk veel aannames en geeft als vanzelfsprekend geen rechten. Het is een schatting en geeft deelnemende waterschappen informatie om hun eigen financiële verplichtingen te (her-)beoordelen.

Bijdrage regeling Programma 1								
2023	Totale kosten in dit programma excl. COVID: 31.774						COVID: 3.918	
	Vaste kosten		Variabele kosten			Kosten excl. COVID	Afrekening COVID	Totale kosten
	Procent	Bedrag	Productie	Procent	Bedrag			
Aa en Maas	11,1%	2.640	1.874.000	11,4%	906	3.546	200	3.746
Brabantse Delta	9,8%	2.331	1.830.400	11,1%	884	3.215	486	3.701
De Dommel	8,0%	1.900	1.352.500	8,2%	654	2.554	229	2.782
Delfland	7,7%	1.829	1.520.500	9,2%	735	2.563	57	2.620
Hollandse Delta	15,1%	3.598	2.394.100	14,6%	1.157	4.755	686	5.441
Rijnland	16,0%	3.824	2.408.300	14,6%	1.164	4.988	543	5.531
Rivierenland	17,9%	4.277	2.688.900	16,4%	1.299	5.576	1.001	6.577
Schieland en de Kr.	5,8%	1.377	994.400	6,0%	480	1.858	257	2.115
Stichtse Rijnlanden	8,6%	2.055	1.376.000	8,4%	665	2.720	458	3.178
Totaal	100,0%	23.830	16.439.100	100,0%	7.943	31.774	3.918	35.692

NB: door afronding per waterschap/hoogheemraadschap gering verschil t.o.v. totaal.

HALFJAARRAPPORT 2023

OKTOBER 2023
